

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ УЧНІВ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ (5–9 КЛАСИ, НУШ)

**Ужгородський ліцей ім. Августина Волошина Ужгородської міської ради
Закарпатської області
2026/2027 навчальний рік**

1. Нормативна основа

Оцінювання результатів навчання учнів 5–9 класів із фізичної культури здійснюється відповідно до:

1. Закону України «Про освіту».
2. Закону України «Про повну загальну середню освіту».
3. Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 № 898.
4. Наказу Міністерства освіти і науки України від 04.05.2026 № 722 «Про затвердження системи та загальних критеріїв оцінювання результатів навчання учнів».
5. Наказу Міністерства освіти і науки України від 14.08.2026 № 1427 «Про затвердження Рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 5–9 класів закладів загальної середньої освіти».
6. Чинної модельної навчальної програми «Фізична культура. 5–9 класи» та розробленої на її основі навчальної програми, за якою працює заклад освіти.
7. Чинних нормативних документів щодо організації занять фізичною культурою, розподілу учнів на медичні групи та забезпечення безпеки під час фізичних навантажень.

Оцінювання ґрунтується на компетентнісному, діяльнісному, особистісно орієнтованому та здоров'язбережувальному підходах.

2. Загальні підходи до оцінювання

Оцінювання результатів навчання з фізичної культури спрямоване на визначення рівня сформованості рухової компетентності учнів, їхньої здатності застосовувати фізичні вправи для зміцнення здоров'я, підтримання фізичної активності, розвитку особистісних якостей і безпечної участі в руховій діяльності.

Основними завданнями оцінювання є визначення здатності учнів:

- виконувати фізичні вправи з урахуванням правильної техніки;
- опановувати нові рухові дії;
- застосовувати рухові навички в ігрових і спортивних ситуаціях;
- розвивати фізичні якості відповідно до індивідуальних можливостей;
- розуміти значення фізичної активності для здоров'я;
- організовувати власну рухову діяльність;
- контролювати самопочуття під час фізичних навантажень;
- дотримуватися правил безпеки;
- співпрацювати з іншими учнями;
- дотримуватися принципів чесної гри;
- виявляти відповідальність, наполегливість і самоконтроль;
- аналізувати власні результати й визначати шляхи вдосконалення.

Оцінювання здійснюється за **12-бальною шкалою** відповідно до очікуваних результатів навчання.

За наявності рішення педагогічної ради про застосування до фізичної культури іншої дозволеної чинними нормативними документами шкали оцінювання застосовується відповідне рішення закладу освіти.

3. Основні групи результатів навчання

Група 1. Формування психічної та соціально-психологічної сфер засобами фізичного виховання

Оцінюється здатність учня брати участь у руховій діяльності, співпрацювати з іншими, виявляти волюві якості, відповідальність та дотримуватися правил чесної гри.

Основні показники:

- розуміння мети фізичного виховання;
- усвідомлена участь у доступних рухових завданнях;
- прояви наполегливості й самодисципліни;
- уміння працювати в команді;
- виконання різних ролей у спортивній діяльності;
- конструктивна взаємодія з партнерами;
- дотримання правил чесної гри;
- повага до суперників;
- здатність приймати перемоги й поразки;
- розвиток навичок спілкування;
- уміння керувати власними емоціями;
- аналіз особистого поступу в навчальній діяльності.

Оцінювання спрямоване на визначення сформованості відповідних умінь, а не на покарання за поведінку чи відсутність спортивних досягнень.

Група 2. Опанування техніки фізичних вправ

Оцінюється здатність учня засвоювати, виконувати й застосовувати рухові дії та фізичні вправи.

Основні показники:

- розуміння техніки фізичних вправ;
- правильність вихідного положення;
- дотримання послідовності рухів;
- координація рухових дій;
- точність виконання;
- збереження рівноваги;
- уміння поєднувати рухи;
- виконання вправ у різних умовах;
- застосування рухових навичок у спортивних іграх;
- самостійне виконання засвоєних вправ;
- виявлення та виправлення технічних помилок;
- удосконалення власної техніки.

Під час оцінювання враховуються складність вправи, індивідуальні можливості учня, сформованість рухових умінь та поступ у їх опануванні.

Група 3. Здійснення фізкультурно-оздоровчої діяльності

Оцінюється здатність учня використовувати фізичну активність для підтримання здоров'я, контролювати власний фізичний стан і застосовувати знання щодо безпечних фізичних навантажень.

Основні показники:

- розуміння значення рухової активності;

- знання основ здорового способу життя;
- уміння визначати мету фізичних занять;
- розуміння впливу фізичних навантажень на організм;
- контроль самопочуття;
- уміння визначати пульс;
- дотримання правил розминки;
- розуміння значення відновлення після навантажень;
- розвиток фізичних якостей;
- аналіз особистого фізичного поступу;
- добір доступних фізичних вправ;
- дотримання правил безпечного виконання рухів;
- використання рухової активності для поліпшення самопочуття.

4. Загальні рівні результатів навчання

Рівень	Бали	Узагальнена характеристика
Початковий	1–3	Учень має початкові знання про фізичні вправи, виконує елементарні рухові завдання з істотною допомогою вчителя, поступово опановує основні правила та способи рухової діяльності.
Середній	4–6	Учень розуміє основні правила, виконує доступні рухові вправи за зразком, демонструє окремі засвоєні елементи техніки, бере участь у навчальній діяльності з підтримкою вчителя.
Достатній	7–9	Учень переважно самостійно виконує засвоєні рухові дії, застосовує їх в іграх, розуміє правила безпеки, співпрацює з іншими, аналізує власні результати й демонструє навчальний поступ.
Високий	10–12	Учень упевнено й самостійно виконує рухові завдання відповідного рівня, застосовує техніку в різних ситуаціях, обґрунтовує вибір вправ, демонструє відповідальність, самоконтроль і здатність удосконалювати власну рухову діяльність.

Наведена таблиця є предметно адаптованим узагальненням рівнів оцінювання. Повні загальні критерії оцінювання за кожним балом визначені наказом МОН № 722.

5. Критерії оцінювання різних видів навчальної діяльності

5.1. Виконання фізичних вправ

Оцінюються:

- розуміння поставленого завдання;
- правильність вихідного положення;
- дотримання техніки виконання;
- координація та послідовність рухів;
- точність рухових дій;
- самостійність виконання;
- здатність виправляти помилки;
- дотримання правил безпеки;
- покращення техніки відповідно до індивідуальних можливостей.

Під час оцінювання враховується не лише кінцевий результат, а й якість засвоєння рухової дії.

5.2. Розвиток фізичних якостей

Оцінюються навчальні результати, пов'язані з розвитком:

- сили;
- швидкості;
- витривалості;
- гнучкості;
- спритності;
- координації;
- рівноваги.

Під час оцінювання враховуються індивідуальні можливості та динаміка навчального поступу учня.

Фізична підготовленість не повинна оцінюватися виключно шляхом порівняння учнів між собою.

5.3. Навчальні нормативи й рухові тести

Оцінювання здійснюється з урахуванням:

- відповідності завдання навчальній програмі;
- правильності техніки;
- досягнутого результату;
- індивідуальної динаміки;
- умов виконання;
- стану здоров'я;
- відповідності фізичного навантаження можливостям учня;
- дотримання правил безпеки.

Кількісний результат виконання вправи є одним із показників, але не є єдиною підставою для визначення оцінки.

Навчальні нормативи використовуються відповідно до чинної навчальної програми, медичних допусків і вимог безпеки.

5.4. Спортивні та рухливі ігри

Оцінюються:

- знання правил гри;
- володіння основними технічними прийомами;
- застосування рухових навичок;
- розуміння тактичних дій;
- уміння взаємодіяти з командою;
- дотримання правил чесної гри;
- виконання визначеної ігрової ролі;
- здатність приймати рішення;
- самоконтроль;
- дотримання правил безпеки.

Результат перемоги або поразки команди не є самостійним критерієм оцінювання конкретного учня.

5.5. Гімнастичні та координаційні вправи

Оцінюються:

- правильність вихідного положення;
- послідовність виконання;
- координація рухів;

- точність;
- здатність зберігати рівновагу;
- узгодженість рухових елементів;
- самостійність;
- дотримання правил безпеки.

Складність вправ добирається відповідно до вікових та індивідуальних можливостей учнів.

5.6. Легка атлетика

Оцінюються:

- правильність техніки бігу;
- виконання стартових і фінішних дій;
- техніка стрибків;
- техніка метань;
- координація рухів;
- дотримання правил виконання вправ;
- здатність аналізувати результат;
- індивідуальний поступ;
- дотримання правил безпеки.

Час, відстань і кількість повторень можуть використовуватися як показники відповідно до навчальної програми, але не повинні механічно визначати всю оцінку.

5.7. Спортивні модулі

Оцінювання здійснюється відповідно до варіативних модулів, передбачених навчальною програмою ліцею.

Залежно від обраних видів рухової діяльності можуть оцінюватися:

- володіння основними технічними прийомами;
- застосування правил;
- виконання тактичних дій;
- координація;
- здатність працювати в команді;
- самостійність;
- розвиток рухових умінь;
- дотримання безпечної поведінки.

Конкретні критерії визначаються відповідно до змісту модуля та очікуваних результатів навчання.

5.8. Теоретичні знання з фізичної культури

Оцінюються:

- розуміння значення фізичної активності;
- знання правил спортивних ігор;
- розуміння основ здорового способу життя;
- знання правил безпеки;
- розуміння значення розминки;
- знання основ відновлення після фізичного навантаження;
- розуміння впливу фізичних вправ на організм;
- уміння добирати вправи відповідно до мети;
- пояснення правил чесної гри;
- застосування знань у практичних ситуаціях.

Теоретичні знання можуть оцінюватися усно, письмово, через тести, ситуаційні завдання або практичне пояснення рухових дій.

5.9. Самостійна фізкультурно-оздоровча діяльність

Оцінюються:

- уміння визначати мету фізичної активності;
- планування доступних вправ;
- правильність добору навантаження;
- знання правил розминки;
- розуміння способів відновлення;
- здатність контролювати самопочуття;
- ведення навчальних спостережень за власним поступом;
- аналіз досягнутих результатів;
- дотримання правил безпеки.

5.10. Навчальні проєкти та творчі завдання

Оцінюються:

- відповідність змісту темі;
- правильність використаної інформації;
- розуміння фізкультурно-оздоровчої проблеми;
- самостійність;
- практична значущість;
- обґрунтованість висновків;
- якість представлення;
- дотримання академічної доброчесності.

Прикладами можуть бути проєкти про рухову активність, здоровий спосіб життя, історію спорту, спортивні традиції, правила безпеки та розроблення доступних комплексів вправ.

6. Особливості оцінювання у 5–6 класах

У 5–6 класах оцінювання спрямоване на розвиток інтересу до фізичної активності, засвоєння базових рухових навичок та формування позитивного ставлення до занять фізичною культурою.

Основними об'єктами оцінювання є:

- засвоєння простих рухових дій;
- розвиток координації;
- виконання основних фізичних вправ;
- знання правил рухливих ігор;
- уміння співпрацювати;
- дотримання безпеки;
- розуміння значення фізичної активності;
- індивідуальний поступ;
- здатність аналізувати власні рухові дії.

Під час оцінювання враховуються вікові особливості учнів і поступовість опанування рухових навичок.

7. Особливості оцінювання у 7–9 класах

У 7–9 класах оцінювання спрямоване на вдосконалення техніки фізичних вправ, розвиток рухових якостей, формування навичок самостійної фізкультурно-оздоровчої діяльності та відповідального ставлення до здоров'я.

Оцінюються:

- техніка виконання складніших рухових дій;

- використання спортивних і тактичних умінь;
- здатність планувати рухову діяльність;
- застосування знань про фізичне навантаження;
- розуміння принципів фізичного вдосконалення;
- командна взаємодія;
- самостійність виконання;
- уміння оцінювати власний поступ;
- дотримання правил безпеки;
- застосування фізкультурних знань у повсякденному житті.

Конкретні завдання визначаються відповідно до навчальної програми та обраних варіативних модулів.

8. Особливості оцінювання учнів різних медичних груп

Під час оцінювання враховуються медичні обмеження, допустимі фізичні навантаження та індивідуальні можливості учня.

Основна медична група.

Учні беруть участь у заняттях відповідно до навчальної програми, а оцінювання здійснюється за встановленими критеріями з урахуванням індивідуального поступу.

Підготовча медична група.

Учні виконують вправи з урахуванням визначених для них обмежень. Оцінюються результати доступної навчальної діяльності, засвоєння техніки безпечних вправ, теоретичні знання та індивідуальний поступ.

Спеціальна медична група.

Оцінювання здійснюється за результатами навчальної діяльності, доступної учню відповідно до медичних рекомендацій: засвоєння знань, виконання дозволених вправ, розуміння оздоровчих завдань, уміння контролювати самопочуття та застосовувати правила безпеки.

Тимчасове звільнення від фізичних навантажень.

Тимчасове звільнення від фізичних вправ не повинно бути підставою для зниження оцінки. За можливості учню пропонуються доступні завдання, які не суперечать медичним рекомендаціям.

Оцінювання учнів з особливими освітніми потребами здійснюється з урахуванням індивідуальних освітніх потреб і відповідних адаптацій.

Не допускається примушування учня до виконання вправ, протипоказаних за станом здоров'я.

9. Дотримання вимог безпеки

Під час занять фізичною культурою обов'язковим є дотримання правил безпечної рухової діяльності.

Основними вимогами є:

- виконання інструкцій учителя;
- правильне використання спортивного обладнання;
- дотримання правил рухливих і спортивних ігор;
- виконання розминки;
- дотримання безпечної дистанції;
- повідомлення вчителя про погіршення самопочуття;
- уникнення небезпечних дій;
- урахування індивідуальних фізичних можливостей;
- дотримання правил безпечного виконання вправ;

- припинення навантаження за наявності ознак небезпеки для здоров'я.

Здатність учня застосовувати правила безпеки враховується як відповідний навчальний результат.

10. Види оцінювання

Формувальне оцінювання

Формувальне оцінювання здійснюється з метою відстеження індивідуального навчального поступу, визначення труднощів і надання конструктивного зворотного зв'язку.

Воно може передбачати педагогічне спостереження, усні рекомендації, самооцінювання, взаємооцінювання, аналіз техніки виконання вправ та індивідуальної динаміки.

Поточне оцінювання

Поточне оцінювання здійснюється для встановлення рівня досягнення очікуваних результатів навчання на відповідних етапах освітнього процесу.

Учитель визначає форми, інструменти та періодичність оцінювання відповідно до навчальних цілей.

Оцінюються рухові вміння, застосування знань, навчальні результати участі в ігровій діяльності та інші передбачені програмою досягнення.

Тематичне оцінювання

Тематичне оцінювання здійснюється на основі поточних результатів навчання та/або відповідних підсумкових завдань.

Форма тематичного оцінювання визначається відповідно до навчальної програми та чинних рекомендацій МОН.

Семестрове оцінювання

Семестрове оцінювання здійснюється відповідно до чинного порядку на основі результатів навчання, досягнутих протягом семестру.

За результатами семестру виставляється **одна оцінка з фізичної культури**, якщо відповідно до рішення педагогічної ради застосовується 12-бальна шкала.

Окреме семестрове оцінювання кожної групи результатів не є обов'язковим.

Річне оцінювання

Річне оцінювання здійснюється на основі семестрових результатів відповідно до чинного порядку.

Річна оцінка відображає досягнення очікуваних результатів навчання з фізичної культури протягом навчального року.

11. Принципи об'єктивності, недискримінації та академічної доброчесності

Оцінювання результатів навчання здійснюється на засадах:

- об'єктивності;
- справедливості;
- прозорості;
- неупередженості;
- недискримінації;
- індивідуального підходу;
- поваги до гідності учня;
- академічної доброчесності.

Під час оцінювання не допускається зниження балів через:

- зріст або масу тіла учня;
- індивідуальні особливості фізичного розвитку;
- належність до певної медичної групи;

- наявність медичних протипоказань;
- відсутність високих спортивних результатів;
- матеріальні можливості родини;
- невідвідування спортивних секцій;
- відсутність призових місць на змаганнях.

Результат оцінювання має відображати фактично досягнуті навчальні результати.

Учні мають право бути ознайомленими з критеріями оцінювання, отримувати пояснення виставлених оцінок, конструктивний зворотний зв'язок та оскаржувати результати оцінювання в установленому порядку.

12. Нормативні та методичні документи

1. **Державний стандарт базової середньої освіти**, постанова Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 № 898: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-п>
2. **Наказ МОН від 04.05.2026 № 722 «Про затвердження системи та загальних критеріїв оцінювання результатів навчання учнів»:** <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0922-26>
3. **Наказ МОН від 14.08.2026 № 1427 «Про затвердження Рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 5–9 класів закладів загальної середньої освіти»:** <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-rekomendatsii-shchodo-otsiniuvannia-rezultataiv-navchannia-uchniv-5-9-klasiv-zakladiv-zahalnoi-serednoi-osvity?v=6a8420819f7e7>
4. **Методичний посібник МОН «Освітня галузь «Фізична культура»: як оцінювати в НУШ»:** <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/nush/fio-ociniuvannia-2025-putivnik.pdf>
5. **Модельні навчальні програми для 5–9 класів НУШ, фізична культура:** <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/osvitni-programi/modelni-navchalni-programi-dlya-5-9-klasiv-novoi-ukrainskoi-shkoli-zaprovadzhuyutsya-poetapno-z-2022-roku>
6. **Роз'яснення МОН щодо оцінювання в базовій школі від 18.08.2026:** <https://mon.gov.ua/news/mon-sprostylo-protsedury-otsiniuvannia-v-bazovii-shkoli>